

УДК 332.1:669.015

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ МЕТАЛОПРОДУКЦІЇ:
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА**

Шикова Л. В. асистент кафедри економічної теорії ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Шикова Л. В. Особливості функціонування внутрішнього ринку металопродукції: економічна безпека.

У статті для коректного розуміння внутрішнього ринку металопродукції визначено поняття «внутрішній ринок», яке підкреслює, що операції купівлі-продажу відбувається в межах однієї країни. В роботі проведено ранжування потенційних споживачів металопродукції на внутрішньому ринку, де перше місце займає галузь інфраструктура (залізниця, розвиток швидкісного сполучення, друге місце – це машинобудування, третє місце займає житлово-комунальне господарство, а четверте місце – будівництво. Визначено, що від розвитку підприємств галузей потенційних споживачів залежить і рівень розвитку внутрішнього ринку металопродукції. Проведено аналіз динаміки показників діяльності внутрішнього ринку в Україні. В статі показано позитивну динаміку обсягу реалізації вітчизняної металопродукції як в цілому, так і на внутрішньому ринку країни. Визначено, що частка металопродукції яка споживається на внутрішньому ринку металопродукції переважно відноситься до металовиробів українських металургійних підприємств, а найменша частка металопродукції, що споживається в Україні імпортується. В роботі виявлено, що частка споживання вітчизняної металопродукції має циклічний характер. В статі, за допомогою лінії тренду, графічно представлено перспективу розвитку українського внутрішнього ринку металопродукції, яке показує щорічне зростання обсягів реалізації металопродукції, як на зовнішньому ринку, так і на внутрішньому. Виявлено важливість економічної безпеки вітчизняних металургійних підприємств для забезпечення економічної безпеки країни. Представлено напрямки вдосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання розвитку внутрішнього ринку металопродукції, щоб забезпечити економічну безпеку вітчизняних металургійних підприємств.

Шикова Л. В. Особенности функционирования внутреннего рынка металлопродукции: экономическая безопасность.

В статье для корректного понимания внутреннего рынка металлопродукции определено понятие «внутренний рынок», которое подчеркивает, что сделки купли-продажи происходят в пределах одной страны. В работе проведено ранжирование потенциальных потребителей металлопродукции на внутреннем рынке, где первое место занимает отрасль инфраструктура (железная, развитие скоростного сообщения), второе место - это машиностроение, третье место занимает жилищно-коммунальное хозяйство, а четвертое место - строительство. Определено, что от развития предприятий отраслей потенциальных потребителей зависит и уровень развития внутреннего рынка металлопродукции. Проведен анализ динамики показателей деятельности внутреннего рынка в Украине. В статье показано положительную динамику объема реализации отечественной металлопродукции, как в целом, так и на внутреннем рынке страны. Определено, что доля металлопродукции потребляемой на внутреннем рынке металлопродукции преимущественно относится к металлопродукции украинских металлургических предприятий, а наименьшая доля металлопродукции, которая потребляется в Украине, импортируется. В работе выявлено, что доля потребления отечественной металлопродукции имеет циклический характер. В статье, с помощью линии тренда, графически представлено перспективу развития украинского внутреннего рынка металлопродукции, где показано ежегодный рост объемов реализации металлопродукции, как на внешнем рынке, так и на внутреннем. Выведено важность экономической безопасности отечественных металлургических предприятий для обеспечения экономической безопасности страны. Представлены направления совершенствования организационно-экономического механизма государственного регулирования развития внутреннего рынка металлопродукции, чтобы обеспечить экономическую безопасность отечественных металлургических предприятий.

Shykova L. Features of the internal market in steel: economic security.

In the article for the correct understanding of internal market of metal a concept «internal market», that underlines that it takes place the operation of purchase-sale within the limits of one country, is certain. In the work carried out ranking of potential consumers of metal on the inner market, where the first place occupies industry infrastructure (railway, development of speed connection, the second place is an engineer, the third place occupies housing and communal services, and a fourth place is building. Certainly, that from development of enterprises of industries of potential consumers depends level of internal market of development. The analysis of dynamics of performance of internal market indicators is conducted in Ukraine. In the floor the positive dynamics of volume of realization home is shown metal both on the whole and at the internal market of country. Certainly, that part of metal that is consumed at the internal market of metal mainly behaves to metal of the Ukrainian metallurgical

enterprises, and the least part of metal that is consumed in Ukraine imported. It is in-process educed that part of consumption of home metal has cyclic character. In the floor, by means of line of trend, the prospect of the Ukrainian internal market of metal development is graphically presented, that to the show annual increase of volumes of realization of metal, both at the foreign market and on internal. Importance of economic security of domestic metallurgical enterprises is educed for providing of economic security of country. Directions of perfection of organizationally-economic mechanism of government control of internal market of metal development are presented, to provide economic security of domestic metallurgical enterprises.

Постановка проблеми. В останні роки відбувається значна структурна деформація в економіці країни, яка виражається у поступовій втраті вітчизняними виробниками металопродукції низки сегментів внутрішнього ринку країни, тому як, всі металургійні підприємства переважно орієнтовані на експорт. В свою чергу, низькі темпи розвитку внутрішнього ринку загрожують економічній безпеці як самих металургійних підприємств так і економіці країни.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідженням питань функціонування внутрішнього ринку металопродукції та його економічної безпеки займалися такі науковці як: Белашов Є. В., Воробйов С. Л., Герасименко Є.О., Гічова Н.Ю., Гончар Т.В., Клопов І.О., Корінний С.О., Крупельницька Т. П., Куреда Н.М., Собкевич О. В., Солодучін С.В., Сухоруков А. І., Шалімов В. Д., Шевченко А. В., Шевчук В. О.

Метою статті є аналіз функціонування внутрішнього року металопродукції України та його економічна безпека.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб розглядати вітчизняний внутрішній ринок металопродукції визначимо саме поняття «внутрішній ринок». Більшість авторів це визначення тією чи іншою мірою обмежує коло учасників відносин у сфері товарного обміну виробниками та споживачами, які знаходяться в межах державних кордонів, що, на думку, Шалімова В.П. є дискусійним. В свою чергу, достатньо достовірно він пропонує визначати внутрішній ринок, як систему відносин у сфері товарного обміну з купівлі-продажу товарів та послуг всередині конкретної країни. [1]

Таким чином, подальший аналіз теми буде присвячено системі відносин у сфері товарного обміну з приводу купівлі-продажу металопродукції на всередині національного ринку. Розвиток та особливості функціонування ринку металопродукції в першу чергу залежить від потреб та стану вітчизняних підприємств які є потенційними споживачами металопродукції. Так на рис. 1 представлено галузі, які виступають потенційними споживачами металопродукції.

Таблиця 1 - Ранжування галузей – потенційних споживачів металургійної продукції [2]

Галузь	Можливості для створення попиту	Загрози для розвитку	Ранг
Інфраструктура (залізниця, розвиток швидкісного сполучення)	Попит з боку залізничної галузі здатний виступати як каталізатор зростання для цілого комплексу високотехнологічних виробництв у металургії, електротехнічній промисловості, паливно-енергетичному комплексі, інформаційному і телекомунікаційному секторах тощо	Нестача бюджетних коштів	1
Машинобудування	1. Забезпечує комплексну механізацію, автоматизацію та роботизацію будь-яких галузей виробництва. Рівень розвитку машинобудування є одним з показників економічного і промислового розвитку країни. 2. Знос обладнання — 70 %	1. Зниження науково-технічного і технологічного потенціалу 2. Втрата висококваліфікованих робітничих кадрів	2
ЖКГ	1. Забезпечує споживачів необхідними житлово-комунальними послугами та суттєво впливає на соціально-економічний розвиток держави. 2. Знос обладнання — 25–90 %	1. Низькі доходи населення 2. Непропрацьованість механізмів залучення інвестиційних ресурсів у галузь (у т. ч. механізмів державно-приватного партнерства) 3. Втрата висококваліфікованих робітничих кадрів	3
Будівництво	1. Постаріння наявного житлового фонду 2. Наявність великої кількості населення, не забезпеченого житлом	1. Погіршення фінансового стану будівельних підприємств та значне скорочення їх кількості 2. Низькі доходи населення, що при зводить до неможливості будівництва житла в кредит	4

З даних табл. 1 бачимо, що самими пріоритетними галузями виступають інфраструктура та машинобудування, одна враховуючи негативні ситуації з боку розвитку цих галузей, можна простежити й на негативний попит на внутрішньому ринку металопродукції саме цими пріоритетними галузями. Тому для успішного функціонування національного ринку металопродукції державі необхідно проводити політику підтримки галузей які є потенційними споживачами цього ринку.

Для більш детального розуміння сучасного стану внутрішнього ринку металопродукції розглянемо його показники діяльності в динаміці (табл. 2).

З бал. 2 бачимо, що відбувається щорічне зростання як обсяги реалізації вітчизняної продукції металопродукції, так і зростає загальний обсяг внутрішнього споживання. Винятком у позитивній динаміці стає 2009 рік, який є кризовим роком для усіх виробників та має негативні динаміки, як на зовнішніх, та і внутрішніх ринках. Аналіз структури внутрішнього споживання показує, що частка споживання вітчизняної металопродукції значно вище ніж споживання імпортованої металопродукції. Ця частка в середньому становить 69,53%

Рис.1 наглядно показує ідентичність динаміки обсягу реалізованої металопродукції та загальний обсяг внутрішнього споживання, а також прогнозує позитивну динаміку на п'ять років.

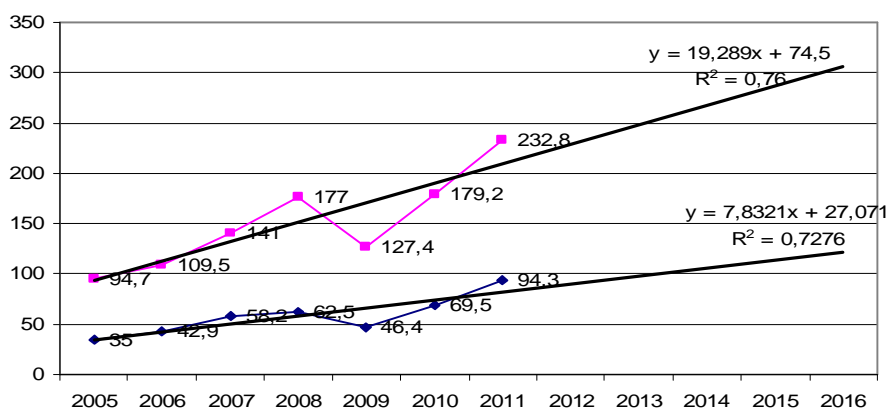

Рис.1 Прогноз внутрішнього споживання на ринку металопродукції.

Економічна криза 2008-2009 рр. показала економічну незахищеність вітчизняних виробників металопродукції, як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках. Це дає можливість, стверджувати про незадовільну економічну безпеку металургійних підприємств України, що в свою чергу веде до незахищеності економіки країни в цілому. Для того, щоб українські металургійні підприємства мали значну економічну безпеку їм необхідно реалізовувати програми по підвищенню таких складових економічної безпеки як: фінансова складова, виробничо-технічна складова, інтелектуально-кадрова складова, ринкова складова, соціальна складова та інноваційно-технологічна складова.

Таблиця 2 - Динаміка внутрішнього ринку металопродукції в Україні (товарні групи 72,73) [3]

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Обсяги реалізації вітчизняної металопродукції, млрд грн.	94,7	109,5	141,0	177,1	127,4	179,2	232,8
у т.ч. експорт, млрд грн	68,3	77,8	99,3	139,5	95,0	131,9	170,1
Внутрішнє споживання							
Загальний обсяг (власна продукція плюс імпорт), млрд грн / % до попереднього року	35,0/ 119	42,9/ 122	58,2/ 136	62,5/ 107	46,4/ 74	69,5/ 150	94,3/ 136
вітчизняна продукція, млрд грн	26,4	31,7	41,7	37,6	32,9	47,3	62,7
% вітчизняної продукції у загальному обсязі внутрішнього споживання	75,4	73,9	71,7	60,2	70,9	68,1	66,5
імпортована продукція, млрд грн	8,6	11,2	16,5	24,9	13,5	22,2	31,6
% імпорту в загальному обсязі внутрішнього споживання	24,6	26,1	28,3	39,8	29,1	31,9	33,5

Однак підвищення економічної безпеки металургійних підприємств та розвиток вітчизняного ринку металопродукції неможливо без удосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання розвитку внутрішнього ринку металопродукції (рис. 2).

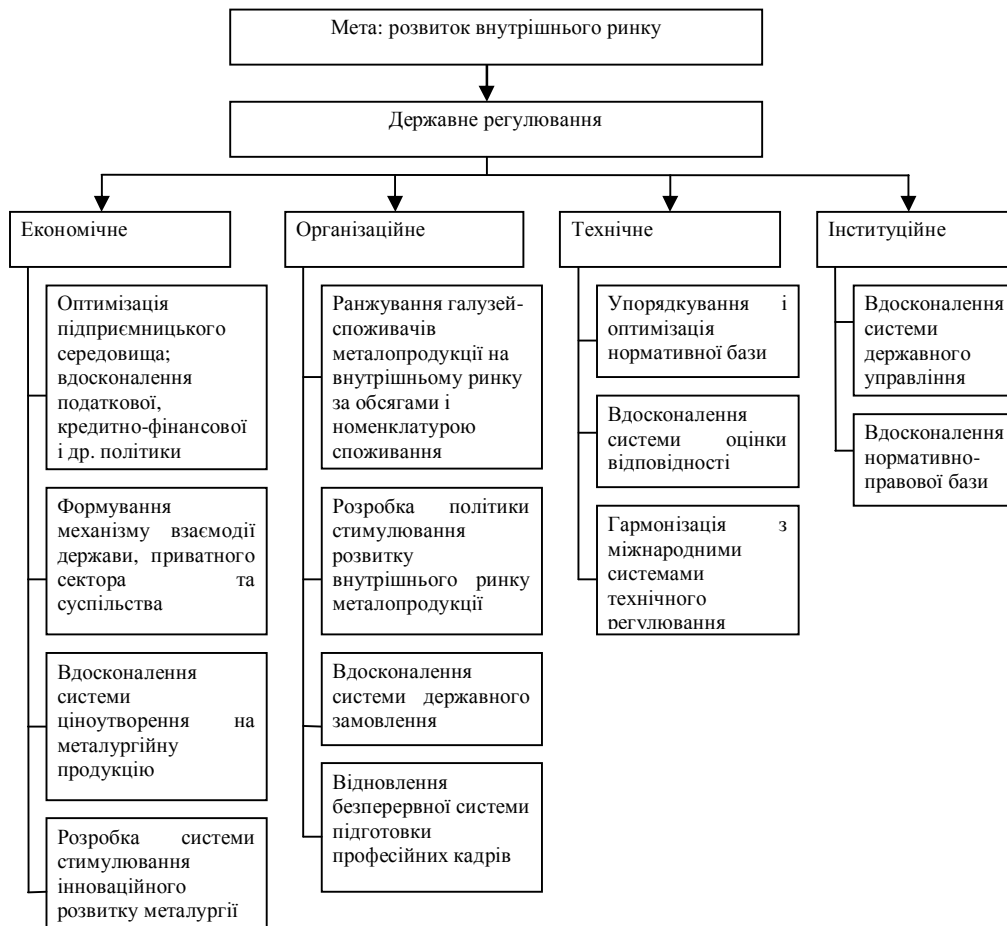

Рис. 2. Напрямки вдосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання розвитку внутрішнього ринку металопродукції [2].

Висновки. Аналіз функціонування внутрішнього ринку металопродукції дозволив визначити галузі, які є потенційними споживачами вітчизняної металопродукції, серед яких, перше місце займає галузь, яка відноситься до інфраструктури. У період, який було проаналізовано, внутрішнє споживання металопродукції має позитивну динаміку, окрім кризового року. Визначено напрямки вдосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання розвитку внутрішнього ринку металопродукції.

Список використаних джерел:

1. Шалімов В.Д. Регуляторні та мотиваційні механізми розвитку внутрішнього ринку металопродукції України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / В.Д. Шалімов. – Одеса. – 2010. – 17 с.
2. Гончар Т.В. Державне регулювання розвитку внутрішнього ринку металопродукції / Т.В. Гончар // Вісник економічної науки України. – 2012. - № 1. – С. 48-52.
3. Собкевич О. В. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України / О.В. Собкевич, А.І. Сухоруков, А.В. Шевченко, С.Л. Воробйов, Т.П. Крупельницька, Є.В. Белашов, В.О. Шевчук. - К.:НІСД, 2012. – 71 с.

Ключові слова: металопродукція, внутрішній ринок, споживачі, економічна безпека, металургійні підприємства, державне регулювання.

Ключевые слова: металлопродукция, внутренний рынок, потребители, экономическая безопасность, металлургические предприятия, государственное регулирование.

Keywords: metal production, internal market, consumers, economic security, metallurgical enterprises, government control.